POSTADRES
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

BEZOEKADRES
Hengelosestraat 51

TELEFOONNUMMER
14053

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
8 maart 2024	2400007568	J.G. Koier
UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
		(053) 481 51 84

ONDERWERP
uitvoering Kansrijk Enschede 2023-2033

Geachte leden van de Raad,

In de kamer Economie, Werk, Inkomen en Onderwijs van 22 januari jongstleden hebben wij de toezegging gedaan u te informeren over de stand van zaken van de uitvoering van de nota Kansrijk Enschede 2023-2033. Met deze stand van zaken lopen wij vooruit op de voortgangsrapportage die in de nota is aangekondigd voor het derde kwartaal van 2024.

1. Algemeen

2023 was het jaar waarin we een robuuste start hebben gemaakt met de uitvoering van maatregelen op het gebied van kansengelijkheid. We hebben veel energie gestoken in gesprekken met partners in het veld, maar daarbij ook aangegeven dat we inzetten op daadkracht. Maatregelen die tot voor kort op kleinere schaal of in eerste instantie tijdelijk werden uitgevoerd en die zich hebben bewezen, bereiden we uit en/of maken we structureel. Een voorbeeld daarvan is de extra inzet van wijkcoaches in Integrale Kindcentra. We zijn ook voortvarend gestart met nieuwe initiatieven, zoals de peutergroep voor kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte. In plaats van 16 zitten er maximaal 8 kinderen in de groep. Die extra aandacht betaalt zich uit, voor zowel kind als ouders. Deze, en andere voorbeelden, lichten we in deze brief verder toe.

Met de extra middelen die uw raad beschikbaar heeft gesteld kunnen we echt het verschil maken. Daarbij past ook de vaststelling dat deze middelen hard nodig zijn, omdat rijksmiddelen wegvallen (Nationaal Programma Onderwijs) of niet of nauwelijks gecorrigeerd worden voor kostenstijgingen (Onderwijsachterstandenbudget). Door structureel in te (blijven) zetten, hebben we impact. Dat maakt ook de kracht van het tienjarenplan Kansrijk Enschede.

De trendbreuk die we ambiëren op het gebied van kansengelijkheid vergt een lange adem en standvastigheid. Recent onderzoek van het CBS naar de monitoring van kansengelijkheid bevestigt nog eens dat de uitgangssituatie voor Enschede ongunstig is. Enschede “scoort slecht” op diverse indicatoren, zoals een relatief hoog aandeel kinderen in een huishouden met langdurig een laag inkomen en relatief veel ouders zonder recent arbeidsverleden. Het is een grote uitdaging om *alle* Enschedese kinderen de toekomst te geven die we ons in de nota Kansrijk Enschede 2023-2033 ten doel hebben gesteld. Wij zijn ons daar terdege van bewust. Het is daarom ook dat kansengelijkheid als één van de drie hoofdthema’s is benoemd in de visie op de opgave Inclusief Enschede die u op 7 november 2023 heeft vastgesteld.

In deze stand van zaken volgen wij de indeling naar levenslijn die ook in de nota Kansrijk Enschede is gehanteerd. Achter de diverse acties vermelden wij aan welke van de in de nota benoemde 13 kansen de actie kan worden gerelateerd.

2. De eerste 2.000 dagen

In de nota Kansrijk Enschede hebben we de focus gelegd op de eerste 2.000 dagen. Dit accent heeft uw raad in het debat destijds ook benadrukt. Juist door te investeren in de kansen voor het jonge kind, bouwen we aan een kansrijke toekomst.

- *‘Nu Niet Zwanger’ (kans 2)*

De aandacht voor kansengelijkheid begint eigenlijk al bij -9 maanden hebben we in de nota vastgesteld. Sommige ouders leven in dermate stressvolle omstandigheden of hebben zelf al zoveel meegemaakt dat het voor hen heel moeilijk is om kinderen te kunnen bieden wat nodig is om een kansrijke start te maken. In de voorbereidende sessies van de eerdere nota kansengelijkheid hebben we voorbeelden gehoord van kinderen die direct na de geboorte onder toezicht van de Raad voor de Kinderbescherming worden geplaatst. Die schrijnende gevallen willen we zoveel mogelijk voorkomen door hulpverleners concrete handvaten te bieden om hun cliënten (vrouw én man) in een open en eerlijk gesprek te laten nadenken over hun kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Dit gebeurt via de aanpak ‘Nu Niet Zwanger’. We kijken naar uitbreiding van het aantal samenwerkingspartners, maar tevens naar het onder de aandacht blijven houden van de methodiek bij partners die al langer mee doen.

- *Familiehuis (kans 1, 3, 4 en 6)*

Geïnspireerd door Zweeds voorbeeld werken we aan een voorziening waar ouders laagdrempelig toegang hebben tot advies en ondersteuning bij geboorte en ouderschap. Het concept van dit zogenoemde Familiehuis geven we stap voor stap gestalte. Op de beoogde locatie - ‘t Ni-je Terphoes in de wijk Boswinkel - is nu naast het Speelhoes van Humankind ook aanbod van Alifa in de vorm van een ontmoetingsgroep. Ouders krijgen in het Speelhoes op informele wijze advies over het spelen van en met hun kind en bespreken in de ontmoetingsgroep verschillende uitdagingen die ze in het ouderschap tegenkomen. De ambitie is om het Familiehuis verder uit te breiden. De gesprekken over aanwezigheid van het wijkteam en de aanwezigheid van het consultatiebureau (GGD Twente) lopen. Uiteindelijk willen we korte lijnen tussen de diverse professionals en vrijwilligers, zodat ouders snel en zonder drempels toegang hebben tot informatie en advies.

- *'Centering Pregnancy' (kans 1)*

De ervaringen met het concept *Centering Pregnancy* bij verloskundigenpraktijk Liberis Libenter zijn positief. *Centering Pregnancy* is een vorm van verloskundige zorg, waarbij zwangeren een centrale en actieve rol spelen. Binnen de groepsbijeenkomsten vinden de medische controles plaats. Daarnaast praten de vrouwen, die rond dezelfde tijd zijn uitgerekend, uitgebreid over zwangerschap, gezondheid, leefstijl, de bevalling en babytijd. Onze insteek is om dit concept ook uit te voeren in het Familiehuis. Met gemeentelijke subsidie vanuit het programma Kansrijke Start wordt het concept bovendien uitgerold naar verloskundigenpraktijk Vivre. Zij gaan het bestaande concept aanvullen met een extra beweegmoment voor de zwangere vrouwen. Verder zijn we in gesprek met het MST om *Centering Pregnancy* ook aan te bieden aan ouders voor wie het traject van de zwangerschap via het ziekenhuis verloopt.

- *Onderzoek intensievere (pre-)natale zorg (kans 2)*

Voor wat betreft intensievere prenatale zorg kijken we naar de aanpak Mind2Care als screeningsinstrument om kwetsbare zwangere vrouwen beter in beeld te krijgen. In regionaal verband gaat onderzocht worden of het project VoorZorg ingezet kan worden in de toekomst. Daarnaast koppelen we dit aan bestaande activiteiten, zoals het prenatale huisbezoek van de GGD en het (digitale) loket voor opvoedondersteuning LOES.

- *VVE-ouderconsulenten, plusarrangementen en kleinere peutergroep (kans 8 en 9)*

In onze brief van 24 oktober 2023 over het Onderwijsachterstandenbudget hebben we al een aantal ontwikkelingen toegelicht. Dit betrof onder meer de introductie van ouderconsulenten, bedoeld om ouders nog beter te informeren en te begeleiden bij de keuze voor voorschoolse educatie. Het idee voor inzet van ouderconsulenten hebben we overgenomen van Deventer en Amsterdam, die hier al langer ervaring mee hebben.
In de brief van oktober hebben we ook de uitbreiding benoemd van de inzet van pedagogisch medewerkers in groepen 1 en 2 van het basisonderwijs en de start van de plusarrangementen op vijf Enschedese Integrale Kindcentra (IKC's). Er ontstaat een mooi en divers aanbod dat verrijkend is voor de kinderen van deze scholen. In de voorbereiding en organisatie werken scholen en kinderopvangorganisaties nauw samen. Ook de eerste ervaringen met een kleinere peutergroep, afgelopen najaar gestart als onderdeel van IKC West, zijn positief. De voorziening voorziet in een behoefte tussen de reguliere, grotere peutergroepen en het kinderdagcentrum Klim Op van Aveleijn.

- *Ouderbetrokkenheid stimuleren (kans 5)*

In de nota Kansrijk Enschede hebben we aangegeven ouderbetrokkenheid te blijven stimuleren. De uitvoering van VVE Thuis is daarin een belangrijk instrument. Recent is een herziene praktische handleiding voor intern begeleiders en locatiemanagers in de kinderopvang beschikbaar gekomen. Dit vergemakkelijkt de uitvoering voor partijen en zorgt voor een meer uniforme werkwijze. Ook de doorgaande lijn naar de onderbouw van het basisonderwijs krijgt gestalte. Aanvankelijk voldeed het materiaal voor de ouders in deze doelgroep onvoldoende (te "talig"), maar binnenkort is nieuw materiaal beschikbaar en kunnen scholen ook uitvoering geven aan VVE Thuis.

- *Integratie voorschoolse educatie en kinderdagopvang (kans 8 en 10)*

Door verschil in regelgeving en financiering is er nu sprake van een zekere vorm van segregatie tussen kinderdagopvang en peutergroepen. Dat is niet wat we willen, maar aanpassen van de regels en financiering is weerbarstig. De integratie van voorschool en kinderdagopvang is vooral een landelijke discussie. Met de in Enschede actieve partijen zijn we niettemin ook in gesprek zijn om binnen de geldende kaders de ruimte voor meer integratie zoveel mogelijk te benutten. We ondersteunen de VNG-lobby, onder meer via onze deelname in de kopgroep van Wethouders voor Integrale Kindcentra. De VNG-lobby pleit voor een algemeen toegangsrecht voor alle kinderen vanaf 2 jaar, een rijke ontwikkelomgeving met passende huisvesting en het laten vervallen van de arbeidseis voor kinderopvangtoeslag.

- *Uitbreiding samenwerking Jeugdeducatiefonds (kans 8)*

In september 2023 hebben wij besloten de samenwerking met het Jeugdeducatiefonds uit te breiden. Die uitbreiding hadden we ook aangekondigd in de nota Kansrijk Enschede. Enschedese scholen zijn erg tevreden met de mogelijkheden die het Jeugdeducatiefonds biedt. Het stelt scholen in staat om op relatief eenvoudige wijze, zonder bureaucratische rompslomp, praktische zaken te regelen voor individuele kinderen of een hele groep. Als gemeente leveren we nu co-financiering voor 10 scholen (5.000 euro per jaar per school). De scholen kunnen op hun beurt voor 12.750 euro per school per jaar aan kosten voor activiteiten of materialen declareren bij het fonds. Dit voorjaar zullen we besluiten over verdere uitbreiding, omdat er inmiddels nog 10 Enschedese scholen op de wachtlijst van het Jeugdeducatiefonds staan.

- *Kwaliteitskader voorscholen (kans 7)*

Het kwaliteitskader dat we in alle voorscholen hanteren werkt naar tevredenheid. We mogen er trots op zijn dat het lokale werkveld dit in constructieve samenwerking zelf heeft opgesteld en inmiddels gestructureerd toepast. Als gemeente maken we dit mogelijk door de hiervoor noodzakelijk inzet van intern begeleiders te subsidiëren. Bij bezoeken van de Inspectie van het Onderwijs op een aantal kinderopvanglocaties is het kwaliteitskader en het gebruik er van positief gewaardeerd.
Ook in de kinderdagopvang en bij gastouders stimuleren we pedagogische en educatieve kwaliteit. We organiseren twee maal per jaar bijeenkomsten over uiteenlopende onderwerpen. De toezichthouders van de GGD zijn ook betrokken bij deze bijeenkomsten.

3. Van 6 jaar tot 12 jaar

- *Extra inzet IKC-wijkcoaches (kans 4 en 13)*

Scholen, kinderopvang en IKC-wijkcoaches zijn blij met de extra inzet en aanwezigheid van wijkcoaches op IKC-locaties. Op 15 IKC's zijn wijkcoaches nu gemiddeld 7 à 8 uur uur per IKC-partner aanwezig. Het stelt de IKC-wijkcoach en de andere professionals in staat om meer inhoud te geven aan interprofessioneel werken en meer laagdrempelig en preventief ondersteuning te bieden. Het uiteindelijke doel is om op deze manier ook het "normaliseren" te versterken en het onderwijs in positie te houden. We maken de extra inzet van de IKC-wijkcoaches structureel dankzij de middelen in het kader van kansengelijkheid en inzet van een deel van de POK-middelen (conform uw besluit van 7 november 2023) en kunnen het aantal locaties uitbreiden. De subsidie die het rijk heeft aangekondigd voor zogenoemde brugfunctionarissen biedt wellicht nog extra mogelijkheden.

- *Bewegen (kans 8)*

Om de motoriek van jongeren op basisscholen te verbeteren wordt sinds enige tijd systematisch de MQ-scan gehanteerd op Enschedese scholen en bieden we extra beweging aan voor leerlingen met een motorische achterstand via Xtra gym van Sportaal. Ook zo geven we invulling aan het credo ‘ongelijk investeren voor meer gelijke kansen’. Het bredere perspectief over sport en beweging volgt uiteraard in de uitwerking van de discussienota die u afgelopen november heeft besproken.

- *Bibliotheek op School (kans 8)*

De bibliotheek breidt het aantal locaties van de bibliotheek op school geleidelijk aan verder uit. Scholen worden zodoende gefaciliteerd met boeken, monitoring en een activiteitenprogramma, allemaal gericht op het vergroten van het leesplezier en de taalvaardigheid van kinderen. De evaluatie van de ervaringen met en de impact van De Bibliotheek op School is gestart en wordt naar verwachting voor de zomer van 2024 afgerond.

- *Bevordering keuze voor vakmanschap (kans 11)*

In de nota Kansrijk Enschede hebben we ons ook ten doel gesteld bij te dragen aan een positief imago van het vakmanschap. In overleg met de diverse partners geven we invulling aan het Gouden Handen akkoord zoals ook in het coalitieakkoord is benoemd. We zijn voornemens om eind 2024 of begin 2025 een evenement te organiseren waarbij we talenten en vaardigheden van leerlingen extra in het zonnetje zetten en ook een inspirerend evenement voor docenten en organisaties uit het netwerk.

- *Taallessen voor ouders (kans 4)*

Als ouders moeite hebben met basisvaardigheden is het lastig om thuis de taalontwikkeling van hun kind te ondersteunen. Alifa, de Bibliotheek en andere partners van het Huis voor Taal en Meedoen werken samen in een taalaanbod op maat voor ouders en opvoeders. Dit startte in eerste instantie op basisschool Bomans in Stroinkslanden, maar is inmiddels uitgebreid naar een pilot op meerdere IKC’s. De ervaringen met deze aanpak zijn positief: de laagdrempeligheid en de aanpak op maat maken dat meer ouders bereikt worden.

4. Van 12 tot 18 jaar

- *Onderwijsjeugdhulparrangementen (kans 8 en 13)*

Kansengelijkheid verbeteren betekent ook dat we daar waar nodig hulp en ondersteuning laagdrempelig toegankelijk maken en insteken op preventie. De werkwijze van de Onderwijsjeugdhulparrangementen heeft zich in dat opzicht reeds bewezen: de aanpak levert positieve maatschappelijke effecten op voor zowel leerlingen als ouders en ook financieel zijn de ervaringen positief. Wij hebben u met onze brief van 24 februari 2023 geïnformeerd over het structureel maken van de lopende Onderwijsjeugdhulparrangementen (OJA’s) en de uitbreiding van 5 naar 7 scholen. De aanbestedingsprocedure om de opdracht voor de lopende én de twee nieuwe OJA-scholen vanaf 1 januari 2025 onder te brengen bij jeugdhulpaanbieders is inmiddels gestart. Overigens zijn we onlangs ook begonnen met ondersteuning in onderwijstijd bij het Onderwijscentrum Het Roessingh (OCR).

- *Subsidiëring onderwijsbegeleiding (kans 12 en 13)*

Kansenongelijkheid manifesteert zich ook in het wel of niet toegang hebben tot – vaak kostbare – onderwijsbegeleiding. Idealiter vervalt de behoefte aan schaduwonderwijs door een alternatief en kosteloos aanbod via school. Dat is echter lastig te organiseren. We zien ook dat er een maatschappelijke tendens is waarbij veel ouders hoe dan ook extra hulp voor hun kind regelen. Vanuit die realiteit subsidiëren wij onderwijsbegeleiding voor kinderen van ouders die daarvoor beperkte financiële middelen hebben. Dit loopt vooral via de Stichting Onderwijsbegeleiding. De inkomensgrens hiervoor bedroeg tot vorig jaar 120% van het wettelijk sociaal minimum. Voor 2023 tot en met in ieder geval einde van dit schooljaar is de inkomensgrens gesteld op 130%. Afgelopen januari hebben we besloten het maximale subsidiebedrag per leerling per schooljaar te verhogen van 600 euro naar 1.000 euro, omdat het hogere bedrag veel beter aansluit bij de in de markt inmiddels gangbare tarieven voor onderwijsbegeleiding.

- *Kansrijk ondersteunen (kans 8, 12 en 13)*

De aanpak “Kansrijk Ondersteunen” hanteren we nu ruim een jaar op Het Stedelijk Alpha en het Bonhoeffer College aan de Wethouder Beversstraat. De scholen werken gezamenlijk aan een verbetering van het schoolklimaat en als uitkomst van de school-klas-kind analyses wordt extra aandacht besteed aan de (relatief forse) instroom vanuit andere locaties in leerjaar 3. Op korte termijn verwachten we op de locaties ook extra inzet van de schoolwijkcoach en GGD-JGZ. We starten in de loop van 2024 met het onderzoek naar de effecten van de “huiskamers” zoals die inmiddels op zeven scholen voor voortgezet onderwijs functioneren.

- *Inzet van buddy’s (kans 12 en 13)*

Voor jongeren uit een kwetsbare omgeving is het belangrijk kennis te maken, begeleid te worden en geïnspireerd te raken door mensen buiten hun reguliere netwerk. Dat kan op verschillende manieren gebeuren, zoals bijvoorbeeld via Het Fort en de Weekendschool. Diverse organisaties bieden ook buddy-projecten aan. De subsidie aan School’s Cool breiden wij uit. School’s Cool koppelt jongeren aan een vrijwillige thuismentor; zij geven persoonlijke, langdurige begeleiding aan leerlingen van 11 tot 18 jaar, zodat zij succes op school kunnen boeken. Door de uitbreiding van de subsidie is er ruimte om jaarlijks 50 kinderen te begeleiden.

5. Van 18 tot 27 jaar

- *Voortijdig schoolverlaters (kans 11)*

Sinds corona zien we dat het schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten toeneemt. Eén van de redenen is dat door de krapte op de arbeidsmarkt het voor jongeren makkelijk en (voor de korte termijn) aantrekkelijk is om aan het werk te gaan. We blijven stevig inzetten op het voorkomen van verzuim en voortijdig schoolverlaten, onder andere via de jongerencoaches.

- *Maatwerk voor specifieke doelgroepen (kans 11, 12 en 13)*

We zien ook dat er noodzaak is voor maatwerk voor specifieke groepen. Een deel van de doelgroep heeft banden met het criminele circuit. We zijn daarom gestart met pilots waar jongerencoaches met kennis van de belevingswereld van deze jongeren de ruimte krijgen om te werken met een kleinere caseload. Op die manier kunnen zij deze jongeren intensiever en gerichter begeleiden, met als doel hen terug op school te krijgen, uit de criminaliteit en duurzaam aan het werk. Komend jaar onderzoeken we of we ook voor jonge moeders tot een specifieke maatwerk-aanpak kunnen komen.

- *Verzuim 18- en 18+ (kans 11)*

We hebben in de nota Kansrijk Enschede aangegeven het verschil in verzuim tussen 18- en 18+ te willen verminderen. Dit voornemen zit nog in de verkenningsfase. Het één op één hanteren van dezelfde aanpak voor de twee doelgroepen is met de bestaande capaciteit niet uitvoerbaar. We kijken naar de ervaringen in andere gemeenten. Zo is in Amsterdam een methode in ontwikkeling om risicovol verzuim vast te stellen.

6. Vervolg

De komende jaren zullen we hard aan de slag moeten blijven om kinderen en jongeren in onze stad een kansrijke toekomst te bieden. Het tienjarenplan kansengelijkheid geeft partners in het veld het vertrouwen dat we structureel investeren vanuit een duidelijke visie. Daarbij blijven we – conform afspraak met uw raad – kritisch evalueren of maatregelen effectief zijn om waar nodig ook te kunnen bijsturen.
Wij hechten aan het vertrouwen dat we bij onze partners hebben gecreëerd. Zo bouwen we gezamenlijk aan het fundament van deze stad: de inwoners en in het bijzonder de toekomst van onze jeugd. Dat heeft deze stad meer dan nodig.

In het derde kwartaal van dit jaar informeren wij u via een voortgangsrapportage over de verdere uitvoering van de nota Kansrijk Enschede en een evaluatie van maatregelen.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de loco-Secretaris, de Burgemeester

(E.A. Smit) (R.W. Bleker)